

წელი	ან. გ.	ოქტ.	ან. კ.
12	10	6	6
11	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 75
9	8	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი — ერთი შუკრი

ოვერის

გაზეთის დასაცავად და კრძალ განკარგულება დასაწყისად უნდა მიმართოს: თეონი რედაქციის კუთვნილად, ვაჭარის ქუჩა, კ. ვარსკვლავის ქვემოთ მორდაბლი, თავ. გრუნინის სასახლეში. წერა-კითხვის განხორციელება საზოგადოების განკარგულებასა და საზოგადოებრივი საქმიანობის განხორციელების მიზნით. ფასი განკარგულების: ჩვეულებრივი სტრუქტურის რვა კაპიტი.

1877—1890

საბოლოო და საკომპლექსური გაზეთი

1877—1890

გორის მხობილები თეიმურაზ ზეკარას ძე კახანაძე, გულილილი პეტრის-მცხეთელი განსვენებულს თავისი დადგენილი გორის ძის ხელსაყრელი, უზრუნველყო სოხის ნიჟარა, ნაქრობი, მგობართ და პატარის მცხეთა თ. დ. გ. ერისთავისას, რათა მოზარდნი კერძო, გორგონისთვის ღირსეულებს შეზღუდონ, გორის საკრებულო (ნაბორის) ეკლესიაში აღიწოდონ განსვენებულს თავისი დავით გორგონის ძის ერისთავის მოსახსენებლად პანაშვილის გარდასახვად.

(3-3)

„დასავლეთი“

ახალი რესტორანი, კარაჭე, მუხრანისთვის სასახლეში, ფოსტის სადგომის გვერდით.

რესტორანის სადგომი ახლად შეკეთებულა და თბილი, სამხმელეთი ვერობილი და ჩვენი უფრო; საუკეთესო ბუფეტია. სასამუშაოში ვერობილი და ჩვენი უფრო.

საღმრთაო დღეებში და თეიურად წიგნილება თეიონ რესტორანში მიიღონ ან ბინაზე, შინ სახლში, წაიღონ. რესტორანში ცალკე ოთახებიცაა, მშვენიერად მორთული და მოწყობილი.

უასამბი ყმადაზრისა იაშუა.

თამბაქო ვართ, რომ ხორაგული სუფთა და ბუფეტი უწყალებული.

(40-3)

ს. ჩიკვაძე და ს. მელიქიძე

რედაქციისაგან

ჩვენ მოგვიყვანა ამის წინადაცხადებით თეიმურაზ ფელიძე, რომელიც სწავლისაგან ერთის წიგნის დასაბუთებად გაზეთში. რადგან ჩვენ წერილის დაბეჭდვაში უფროს არავის ვხედავდით, ამიტომ ვთხოვეთ წიგნის დაბეჭდვის ფულს გამოგვხადონ, გვაცნობონ თავისი ადრესი, რომ ის ფული უკანვე დაუბრუნეთ კუთვნილებიანს.

3-1

ქართული თეატრი

გვირას, 4 ნოემბერს

ქართული თეატრის არტისტებისაგან წარმოდგენილი იქნება:

I
ხათიაბაღა
კომედ. 4 მოქ. გ. ნ. სუფიანაძისა.
დასასრულდ
ლექსები

ფალეტიონი

ასის წლის წინად

III
(დასასრული*)

ამ დღემდე დანიშნულებს შორის მტკიცე მეგობრობა ჩამოვიდა, ისე რომ ერთმანეთს საიდუმლო არა ჰქონდათ. თითქმის ყოველ საღამოს, კარგა გვიანობის ატარებდნენ ერთად და ვაჭარებში უამბობდნენ ერთმანეთს თავიანთი მიერ მოწყობულ უსტოკოს მიმართი ნაგონების სიყვარულის ამბავს. ფილიპამ ნება დართა და კლოდიმ სწორად იყუარ იმის ოთახში სიარული... კლოდი აღტაცებულ იყო მისი მისი ფილიპის ოთახის სისუფთავითა და მოწყობილებით... გულმოდგინედ ათვალიერებდა ყველა საგანს, რაკ უფროსად ეყურებოდა წიგნებს, ოქროს ნივთებს, მანასტერში ნაშენებს... ერთ საღამოს ფილიპამ ხუმრობით ჰკითხა კლოდი:

— ეხლა ამ ჩემ მაგიერ ის რომ იყო, რას იზამდი? ჯერ არ ვაგთავებინა სიტყვა, რომ კლოდი ვაჭარებია ფილიპას და დაუსწო მსურველი კოლე.

— კლოდი! კლოდი! რას სჩადი!

მთლად დამარჩე, რადგან მათა? კლოდიმ, თითქმის ეხლა მოვიდა გონსაო, გაუმოხლო ფილიპას და შერკვენილი თავიჩაღუნული უძრავად შედგა ერთს აღ დას.

— მე მხოლოდ უნდა მეტყვიანინა, თუ რასაც ვიზამდი, ის რომ ეხლა აქ იყო, ძლიერ-და ამოიღო ხმა კლოდიმ.

— საყველო მთლად დამიქმუენე... მეორე დღეს შესანიშნავი ამბავი მოხდა. სადღის წინ ფილიპამ კლოდი ნიშნებით ანიშნა, რომ მოსალაპარაკებელი მასზე შეთანაო. ორივენი სიბრძოლით ავიდნენ კაბეზე.

— სახალამოგო ამბავი უნდა გითხრო! ქანა გვიარმა მამაჩემსა სთხოვა ვინმე გამოგვხადნენ რიდილის მოსახარბიელად. მამის თითონ უნდა და წახვალა, მაგრამ მე შევეტყვეუე თეატრში წამოვიყვანეთ. ის ჩემთან წამოვიდა და შენ ამ საღამოთი უნდა წახვიდე შენ ღმერთთან... რას გეშეგრებულხარ, განა არ ვიხარებინა?

— არა! კი არ ვიხარებ, უფრო მრცხვენინა. შენ ჩემზე კეთილი ხარ ფილიპა. წარმოიდგინე მდებს დილით დღემდე წინ დადიოდა ახალგაზდა კლოდი... სწორედ შენს უსტოკოს ვეანდა... ნებაზე და არ ვითხარებო.

— მეც, რატომ არ შემბატობინე? კლოდიმ ჩემოდ დაღუნა თავი.

— რატომ? ჰკითხა ხელ-მეორედ კლოდი, რატომ?

მათაშენა: ქანა საფაროსის, ზურგისაშეაქის, ტარილოვისა, ტარიაშეაქის; ბინა მამიძე, გეგელოვი, მთიაროვი, თამარაშვილი და სხვ.

ადგილების ფასი ჩვეულებრივად დასაწყისი 8 საათზე

ტფილისი, 2 ნოემბერი

დედ იხე არ გადის, რომ ახალი სამუშაო და საგადადო ამბავი არ მოგვიტანოს ქუთაისიდან. არ ვიცი ეს რა დეკლარაციათა ქუთაითელი ეს რა დავის წინაშე წყვეტია? რამდენსავე თავ-გასუდს კაცს აუთიან გონიერებას და მართებულად ბუნე ხედი და ფაბის მიუღიან საზოგადოება ერთმანეთს დაჯახონ, ერთმანეთი გააქეფდნენ, საქმეც დაჭკუდონ და თავიანთი თავი ქვეყნის სამარცხვინოდ ვაჭადონ. შესაძლოა ყველაგან ამისთანა ორი დე თავ-გასუდს არსებობა, მაგრამ საყრდენი ეს არის — სხვები როგორ აჰყოფიან, სხვები როგორ ამოსვდებიან მხარში, სხვები როგორ ჰქაბამაზენ მუშაობას ამ თავ-გასუდს სტერილსარგებ? ნუ თუ აქ ყველაფერი ცხადი არ არის? ნუ თუ ეს თავ-გასუდს შორდავი არ სჩანან და თუ სჩანან, როგორ არა ჰქედნენ ამით ისინი, ვისაც თავიანთს ხედვად და ვინც ასე ბრძანდ მისცემიან ოინდაზობას თავ-გასუდსისას, რომელთაც, როგორც უტყობათ, ყველა სიეთე საზოგადოებური, ყველა რთვი და წესი კაცად-კაცური, ყველა მართებულად

ბუსირცხვილოდ გაუწირავთ, რომ ფიცი, თუ ადრე არ გაუტეხონ თავის მძინებლებს და მით იმთს შეუწინარებელს სამარცხვინო ეინს უწინამოხედო უმასავით ემსახურნენ. ნუ თუ არავის ეთავსებო ეს ასეთი სათავილო ყოფა, ასე ხედის ადგბა საყუთარის თავის დიხრებაზე, ასე თავის ხელითვე ვიქედვა და წაწყვედა თავის კაცურ კაცობისა!

არ შეიძლება, არ ვიწინა, ეს-და? გენი? — აუცილებენ თავ-გასუდს თავის მომხრებს უთავბოლოდ, წინადაცხადვად. ისინი ჰყვირიან და არავის აცდიან დაზარას, თითქო ემინანთ რიგინი და ჰგუა-დამჯდარი სიტყვა არავინ სთქვას და წინადაცხადვად განზრუნული გეგმა მოქმედების, ფიცი შეტრუილი და შერკვეილი, არ ჩანაგვიმდოს, არ ჩავეთუთმოს. ყველაზე მეტად საყვირევი ეს არის, რომ შეუარადნი არ ჩაჰფიქრებინან და არ უკითხავთ თავის თავის-თვის: ეს რომ ვეფრით სხვის ჩამხილას, რანი ვართ ამ შემთხვევაში? ვის სათამაშოდ და საშახტებოდ გავგინდია თავი? ქვეყნები ვართ, რომელთა რასაც ჩასახტებინ, ის უნდა ამოიძისონ, თუ ადამიანები, რომელთათვისაც ვდერთს გონება და ჰგუა მოუცილი, რომ ათჯერ წამოიღოს და ერთხელ გამოასტრას ნიშნებზე და იქ, საცა საზოგადო საქმე, ყველასათვის ერთხინად საზრუნევი და გუდა-შესატყვარი.

ან არ არის ეტადანდე საგან

გებო კრებაში იმისთანა, რომ ასეთი გაწილებული და ცეცხლ-მოკადრებული განხეთქილება ჩამოკადრდნილი კრების წინაშე შორის წინადაცხადვით ვეფრებას და ეტადი ვიქეცით: საქმე მეტად უგანაშაო, მარტვი და სადაა. შედამხედველი კომიტეტი ამბობს, რომ ბანკი არა მისთვის თვით-ნებობა არ უნდა იყოს შეუწინარებელი და თვით-ნებობა კაცო, თუ მინც და მინც თავისას არ დაიშინოს, უნდა განდევნილი იქმნას ბანკის მოხედობიდან. ნუ თუ აქ შესაძლოა კაცმა ორი სხვა-და-სხვა აზრი იქონიოს უიმი-სხედ, რომ ჰგუა-გუაგონებაზე განხეი ნელი არ აიღოს და სინიღისი არ გააჩემოს? ნუ თუ თვით-ნებობად საცნობილი არ არის ის ამბავი, რომ თავ-გადასარემ გამოცემისამ არ დაანება კამიტეტს ვეფრების წერილები, რომელნიც თვითვე მისც კუთვნილებად კამიტეტისა და იქნც გაუკუტედა და არ დასთბო, თუმცა არა ერთხელ შეუთავადა კამიტეტმა, წუ შეუბუღობა უარსაო. ნუ თუ მომხრენი გამოცემის თავ-გადასარისს ეტადე არა ჰქედვენ, რა ვივაგადანი მოსდევს ამ თვით-ნებობას?

დედგანდედი საგანგებო კრება, დედგანდედი წიგნ-გაღვიჯა, დედგანდედი სამხრეთი განსაცხედი, რომელსაც არ ვიცი, როგორ გადურჩება ქუთაისის ბანკი, ეს კარავები და პოლიციელები ბანკის კრების სხდამაზე, ეს ქვეყნის უბადა-ადგბა, ეს ერთმანეთზე

რომ მკითხოს, ოთხმოცის წლისა იქნება... თეზუნდ ქუქუნილი ხელსახოცი ენია, ვეზუნდ დახეული ფლოსტები ცეცხლა... ხმა! ნულარ მთქმენებს... მსუღერ კიტხავით კნოადა, ჰლანდლე-და მოახლეს, კნოცქი ძლიერ რად მოგინარაშესო... მე საჩქაროდ მოემართე რიდილი და გამოვიქეცე...

ჩემო კლოდი! ეხლა ხომ ნაწყენი იქნები?

— არა... მაგრე რივად არა... განა ჩემის ფილიპას მეგობრობა ვერ გამომხრებს? კლოდიმ წაველო ფილიპას და ხელზე სამჯერ აკოცა... ფილიპამ ვაშეფინა ხელი და ჩასჩქრულა:

— არ დაიფიყო, კლოდი, რომ ჩვენ შორის მხოლოდ მეგობრობაა...

— მამ ვეფიქრებ, თორემ იქ მომავალი ეტლი მალე წაე... თუმცა მარტოს ოჯახისთვისაც ამორჩეული ეტლი მეგრით არა სჯობდა დილიჯანს, მინც იქ უფრო თავი სტუფდება იყო. ჩასხდა თუ არა მარტოს სახლობა ეტლში, ის იყო უნდა და მარტულიყო ეტლი, ორ დაგვიანებულ ხანაში ჰგავრის კიდედ დაუწყველი ლოდინი, როგორც იყო, მოჩინა ჩადენდნ დაგვიანებული მგებრები და წინა სკამზე დასხდნენ... მეტლეს უკანა სკამზედა ორი ბრტკინი უნდა დაესა... ეხლა-კი ვაჯაურდა ქრისტეფორე... დღეს ხომ ის ღღე იყო, რომ ყველა პარტიკული ინტელიგენცი გულ-დასული ბრტკინდობა. როგორც იყო, დაიძრა ეტლი. გზაში არა ერთხად და ორს ღუქთან გაჩერეს ეტლი... თუმც ასე ნელა მიდიოდა ეტლი, მინც ოსე ადრე მივიდა იარაღის მიღებზე, რომ სასახლეში შესვლა ვერ კიდევ ადრე იყო. დილა მეტად მშვენიერი იყო.

— ეფისალში უფრო ცივი ჰერია, მინამ პა-ოში, სთქვა ქრისტეფორემ... სახეცკოსთან რომ მივიდნენ, ქრისტეფორემ მამინადე მოვიტოხა ერთი მხეცი, რომელსაც ეილც ყუარედ ღღე ეტლს ბოლოს ბურთის ღვინოს აძლევდა.

— ამ მხეს უქვეყნა მავარი თევი უნდა ჰქონდეს... ან შეიძლება ღე-

*) იხ. „ივერა“ № 228, 224.

ეილოს ასი ათას ევრამდე ღირსა და დასყიდულ წილის მოსაკრებ, ხადაც ამ უკანასკნელს ღირს ძალიან ეტანებოდა კახურს ღირსის, თუმცა ყირიმის ღირსი კახურზე უფრო იაფად იყიდება იქნა.

* პირველ ნომერშია დაიწყო სწავლა ახლად გამართულს და ამ რამდენისაზე დღის წინადა ნაკურთხ ღირსის მონასტრის სამრევლო სკოლაში. კურსების დღეს სკოლაში 20 შევირიდი იყო. დღეს უკვე 25.

* ვაგზლის ახლო-შახლო სახლები და დღეს-რესტორანების გზა-ყურებულ კაცს არ შეეძლება: საშინელი სიბინძურე და უსუსურობა ჰსურვეს ყველგან. თითი ღუქებსა და რესტორანებში ხომა გაუთავებელი ღირსიკლია და გაქირავებული ღირსობა. თუ თუ, რაკი ნაპირა ქალაქისა, აქურობას ყურადღება არ უნდა მიექცეს და სულ ასე შეუმუხებელი უნდა იყვნენ ისინი, ვისაც ბედმა აქ არაგუნა ცხოვრება!

* ოსურგეთი: ავერსოლი ერთი კვირა ვეღდა მას აქეთ, რაც ისე შეუბრუნდებოდა გამაჰსადამეს ავახიკება სიკაცხელს და. შეადრდა. აქუერი პოლიცია ვეზუღ და დედა და ესლა ჩივილი ხელში შოლოდა ერთი კაცი, რომელიც, როგორც ამბობენ, აშხანავა ყულოდა დანარჩენებისა. იმედა, რომ პოლიცია იმ დანარჩენებზე მიიხივებს და ხელში მისცემს მართლმსაჯულლებს.

* ტფილისის სამრევლო სკოლებს უყრის-გდება და რვეზია მიენდოთ რჩინის გზისა და ნეთოლულის სკოლისა-თავმჯდომარის სამრევლო სკოლების საპოსას მამა რექტორის ტფილისის სემინარიისა არქივანდრატს ნიკოლოზს, ხარუბურის სკოლისა, რომელიც ბერძნების ეკლესიასთან არის დაარსებული, იმვე სემინარიის ინსპექტორს მღვდელ მონაზონს ნიკოლოზს, ყუიკის აღესპანდრ-ნევილის ეკლესიის სკოლისა—მ. დეკან. კალისტრატეს, სოლოლაკის ამალღების ეკლესიის სკოლისა—ო. კორღანიანი, წმ. პარსის ეკლესიისა, ღირსის მონასტრისა და აოსორების სკოლისა—დეკ. ვ. კლიტეს, ფერის წმ. იოანე-ღირსის მცხეთელის სკოლისა—სემინარიის მასწავლებელს გარტინსკის, დიდუბისა და სამკურნალოს სკოლისა—მ. დეკანოზს მ. ხელიძეს, ქვაშეთის სკოლისა—დეკ. პ. ყონჩიყვას და ფერის სასულიერო ეკლესიის სკოლისა, რომელიც ამ დღებში გაიშართება—დეკ. ა. მანსეღოტის. (HOB. 0603.)

* ამავე გზების სტეკით, სამრევლო სკოლების საპოსას დადუმევეთა, გავაზნაოს შობა-ახალ წლის უქვეყნში თავისი თავმჯდომარე მამარექტორი სემინარიისა გარსა და თეოლოგი საპოსას განყოფილებათა დასაარსებლად, ხოლო სემინარიის მასწავლებელი თ. კორღანიანი ქართლისა და კახეთში უკვე დაარსებულს სამრევლო სკოლების დასთავადიერებლად

* I ამ თვისსა, სკამოს მცხერე სათა. წმ. ისააკოვის ეფრო ქუჩაზე მოქცევილის სხვის წინ იბრუნეს სამის თვისს დასაქველ-ლი მიგვეყლი ბავშვი. ბავშვი საპოსას იხსტუტუში გავაზნაეს.

* ამავე დღესვე, ღირსის S სათაწმ. ავეტო ივანოვი, მოსკოვის ქუჩაზე დამხრია ხო-

ტიაშვილის სახლიან ამოხრილს ორმოში ჩაქარდა თვისის ცხენი. ცხენი მოკვდა, კაციც მძინედ დაშველები ამოხრილს ორმოში და სამკურნალოში. გავაზნაეს, ნოტიან-შვილი-ი პასუხის გავაზნაეს მისცეს.

შეგდამის გასწორება. „ფერის“ გუმილდს ნომერი, სცა დატყუილია სკოლისას ნაწეს ამბავი. „ფერე გვერდზე, სვეტ მესამე და სტრუქონი შეეძინა, შეცდომი სწორია: „დღეს, 20 ამ თვისს“. უნდა იყოს: „დღეს, 30 ამ თვისს“ და სხ.

ქუთაისის ბანის ამაში (ფორე წერილი ქუთაისიდან) 31 ოქტომბერი

იმ უწყისობას შემდეგ, რომელიც ზოგადად ჩაიხიდა წინადა დღის სხლო-მაზე, ყველანი გულის ძვირით მოველოდით მთავრ სხლომას. დღისას ათის საათიდან ხარაზოვის თეატრის დარბაზის წინ, ქუჩაზე ასი რუსის ყაზახის სდას, თეატრის ორს შესვალში იქით და აქეთ ყაზახ-რუსები არიან ჩამოქრეფებულნი. თითი სტენაზე, თავმჯდომარის სტოლის მარცხენად ერთადევი, პოლიციელები არიან ჩამოქრეფებულნი, აქვე იმყოფებიან ბანის: პოლიციის უფროსი, პოლიციის მოხელენი და ყაზახის აუიციები. თეატრის დარბაზის სავსე ხალხით. შუადღე ექნებოდა, როცა თეატრის დარბაზში შემოვიდა ეცენტრალური ბარონ ბრუენენი და სთხოვა საზოგადოებას, როგორიბა დაეცვა და არავისთვის არაფერი ეწყვირებინა. მე იმედ მაქვს, რომ სთქვა ბანის ბრუენენმა, ჩემს თხოვნას აღსაყულებითა, რადგანაც თუ ვისმე თქვენ-რის რამე თხოვნა და საქმე ჰქონია ჩემთან, არაფერ გამოვირეცხავა. საზოგადოებამ აღუთქვა წესისა და რაგის დედა და ამას შემდეგ ბანი ბრუენენმა წაბრანდა კრებდებან.

შეგდამის თავმჯდომარე კრებისათვის. ს. წყურთლი და წყურთი კომიტეტისანი: თავ. პ. ნაკაშიძე და ბანი გორგაჯიანი, თავმჯდომარე უხანდებს კრებას, რომ მსწორებულა და შემოქმეებული მსოლიად ასთადე ექვილობა და ყოველად შეუძლებელია საქმის რელავე შევადგეთო, რადგანაც კლასიშედეგად ვერცადა შეუძლებელი რჩებოდა, არც ის არის სასურველი რომ კრება ორის კვირის ვადი გადიდოსო, კომიტეტს სთხოვეს გამგებობას, ჩაიხიდას რწმუნების წერილებს, კვირისთვის ყველა ამ წერილს განიხილავს და შეამოქმეობთ და ეკრას-ი სხლომა გამგებობით და საქმის შეუდგეთო. ამაზე ასტყდა ყვირილი: ერთი ნაწევარი, რაც ძალა და ღონე აქვს, იხიხი: „არ შეიძლება საქმის გადადება, დღესვეა“; მეორე მხარე იხიხი: „ყოველად შეუძლებელია საქმის რელავე შევადგეთო, რადგანაც რწმუნების წერილები შემოქმეებული არ არისო. ბანი პავლე ჩხეიძე ამბობს, რომ არავის ნება არა აქვს, გამგებობას რწმუნების წერილები ჩამოართვოსო და სხვანი; ერთი ნაწილი კრების თანამხიდა ბანს ჩხეიძეს, სიტყვას თხოვლობს თვე. დ. მიქელიძე, მაგრამ მარჯვენა მხარეს მსდომნი ჰყვირიან და ლაპარაკს ნებას არ აღძვნიან. თავმჯდომარე ენადებს, რომ შემდეგ სხლომა ამ თვისის ქალათის, სახელდობარ კვირისათვის, გადაიხიდა; ერთი ნაწილი კრებისათვის: „ახლეთვე, გადადეთ არ შეიძლება“; მეორე ნაწილი-ი თანამხიდა თავმჯდომარეს და კრება იშლება.

თავმჯდომარეს დღეს ვერაინ ვერაფერი აკლდა. არაინ სტენაზე არ ავიანდლო და თავმჯდომარეს გზაზე არაინი გადასდგამა.

იმ დროს, როცა თეატრის დარბაზში საზოგადო კრებას სხლომა ჰქონდა, გამგებობა ბანისა (ბანი: ჩიკაიძე, ნ. ერისთავი და კანდილიძე ბანი. ხელთუფლებილი, ბანი ნ. ჯაიანის მაგიერ, რომელიც ამ სამის დღის წინადა ავად გამხდარა) ჰქონდა იმის შესახებ, დაინებოს თუ არა შედგებოდა ევლს კომიტეტს რწმუნების წერილები განსახილველად და შესაბამებლად. ამის შესახებ კომიტეტმა განადგება მისცა გამგებობას და დადამყვეტილი პასუხი სთხოვა ნაშუადღეის ორს საათზე. კომიტეტმა შეუთვალა გამგებობას, რომ რწმუნების წერილებს იყენ განვიხილოთ ერთ-ერთის გამგებობის წევრისა და მასზეების დეტუტების თანადსწრებითა. როგორც მოგვხებრებოდა, გამგებობამ ხმის უმეტესობით (ბანი ჩიკაიძემ და თავ. ნ. ერისთავმა) კომიტეტს უარი შეუთვალა, რწმუნების წერილებს ვერ დაგანებდითო და, თუ ვინმე, მომარჩანით და განიხილოს დროს დავეცხ-წართო.

როცა ამ გვირა პასუხი მოუფიდა, კომიტეტმა სხლომა გამგებობა და გადასწყვიტა, მიჰმართოს ბანს სამხედრო გუბერნატორს ქუთაისის გუბერნიისს და შემევიზა სთხოვოს ამ საქმეში.

სტრუქონის მასალა მემუ ირაპლის სხრომისა (შედეგი*)

ქ. 4. 18. ნოემბერი 1772 წ. ჩემი მაგიერად... ამაშიცხე ასე უმახიდა: მერე ახალციხელების ფრანგი ვაჭრებს საპონელი რაც იყოს, ყველა ანაწესინე და ორ-სამს მოპოთიბარს ქეხელდას მიიბარე. გოგია არ-ღოთაშელისა ფიცი და მსწორელი (ააიონ, იმენენი) გავრწმუნა, რომ ახალციხის ფაშას ათას სტუთის ყურაშენის (სადავრო საქონელი) წყარ-თმეინოს. ათას სტუთისა ყურაში ამ გოგიას არღოთაშელის მიიბარე და სხვა რაც დარჩეს, ნუხით ორ-სამს ცხელებას მიიბარე. გიორგობის ამ ქორანიოს უა.

ქ. 5. 30 ნოემბერი 1772 წ. ჩემი მაგიერად... მერე ამას წინათ ორჯულ-საქვერ გავრწმუნია ამ გოგია არღოთაშელისათვის ფრანგის ვაჭრების საპონელიამ ათას სტუთისა ყურაში, თავდებები ვეცა იყვე, იმას მიაკვირე და სხვა რაც დარჩეს ნუხით მელიეს ავეტკეს მი-ბარე. აღწერა გიორგობის ლ. ქორანიოსის უა.

ქ. 6. 1772 წ. 22 ნოემბერი. ჩემი მაგიერად იოანე ქეჭოტი-ბაშას უმახიდა: მერე კობტა ბე-ლაღის მამაწამოვიდა ასის კაციო. ამაზე ჩემი საგარეგოს მოუარე და მარტუაის მოუარეს ქაიბისრის (ან-ღორიკაშვილი) წინადა მოეყრეთ სხ-გარეგოვლი და მარტუაიფიერი უნ-და შემოიყარონ და ღეთით წინ უნ-და დახვედნ. შერე მანდღამ რაც ნოქარი იყოს და მაგიერად ეკო უნ-და შემოიყარო და ამათ უნდა მოე-შველო. ცხენიც გაცოდინებენ. სამ-ნიე ერთად უნდა შევირინეთ და სა-დაც ამაგობინოთ, ღეთით უნდა და-

ხველი და პასუხი მისცეთ. ამაზევ ბეჭეტი იყავით. ღეთით აქედამ გა-ზრის ფიქრი ნურა ვაგესთ-რა: ღეთით ხველ ჩემ და მუგავს ერთად შეყრას ვაჭრები. ნოემბრის ქე ქორანიოს უა ქ. ზემო ქართლისა რომ მოე-წინა ჩემნად ჯარის გავაზნა, ღეთით ამ ორ-სამ დღეზე ჩემს საქმეს ვარ-დასწყვიტოთ და ღეთით ჯარსაც მი-ვაშველებთ, თითონ მუგავსა წყე-ნი მოვიგება ცხლა, და ეს წიგნი სმ-ქართ მოგწერეთ და ამიკომ ამ-მეტერ ვერა მოგწერეთ-რა. ჩემს შვილს გიორგის შეატყობენ, მანამ მანდ წიგნიწერდებ, მანამ მანდღურობა კარავი შენახვირის. როგორც ზემოდ მოვიხსენეთ, მე-ფე ირავლი დავს ქაიხის ბოლოს, ყურადღის მიღამში, თან თვალ-ფრს ადვენებს ლეკის კრების მოძრაობას და თან მათი (ლეკების) უფროსების (ბელაღების) შემოკრე-ბას მსკელნიერობას: ბელაღების რიცე-ვი ორია დუმიწმელი მტერი ირავ-ლისა—კობტა ბელაღის ძმა (გვანებ დირუდალ ბელაღ) და ნურსალ-ბეგი (ირაკლის სტყევი მუქალი). მე-მელთაც ამოქმედებს ირავლის სამტ-როდ ახალციხის ფაშა სულთმანი და საიდუმლო მიწერ-მოწერა აქეთ, ირა-კლი ოსტატურად ყური არ ათხოვა კობტა ბელაღის ძმასა და თიანეთ-დამ საგუზაბოზე ვადასჯელს ზედც აქ შეტება, ეთამ ამ წერილთ (ნ. 6) ირავლი მხეს უყვებს კობტა ბელაღის ძმას და თან ნურსალ-ბეგთან (მე-უკლი) ცილობას შეიგებას. ნურ-სალ-ბეგი თვისის მხრით, რასაკვირ-ველია, ახტუებს ირავლის, როგორც მგეობარი სულთმანი ფაშასა და კობ-ტა ბელაღის ძმას: ირავლისთან და-პარეს (შეიგებებულ) განაგრეს და კობტა ბელაღის ძმას-იო ხელს უშ-ვერს ქართლისაქვე; ამავე დროს სუ-ღოვინამ ფაშა ზემო ქართლს აობრე-ბინებს ლეკებს. შეიგობას ირავლისა და ნურსალ-ბეგს შორის თუმცა ხე-და, მაგრამ ირავლის თვლებების ასა-ხედავს. ირავლი თავის ჯარით ქართ-ლისკენ მიდის და ცხინვილიამ ვრძ-ვის ლეკებს, სულთმანისაგან გამო-სეულებს. ამავე დროს ქარგლინი ლეკვი აობრებენ წინა მხარს (კახეთს), ვადღიან ფხოველი, ელენებ და ტყეველ მამყეთ პაატა) ანღორიკა-შვილის შეუღლებ. ნურსალ-ბეგი ჯა-რით ჯერ ნურსიკენ მიდის, მერე უნდა დახმხის ქაიხისა და აობრებენ ბოლბუქს; ქაიხელნი თავს იყრან მა-ღორაში რეგამ ანღორიკაშვილის საფარობითა და ამატკებენ ნურსალ-ბეგს, რომელიც მიდის სირტვილეთ-ში წამანაში, ცხტურების ყუბელს ფათალი-ხანს, რომლისაგან მოიკვლის დალატო. კობტა ბელაღის ბეგს შემდეგ ვაჭრებებს. (იხ. ქართლ. ტ. 495 და 508 გე.)

მავ. პ. კარგალაშვილი (შედეგი იქნება)

მავს წინად ხერსონში საგუტერ-ისა კრება მოხდა გერობას და ურთა-საყურადღებო საგარეუ ჰქონდა სჯა. ერთმა კრებაზე დამარტუაიანამ წინა-

რუსეთი

მავს წინად ხერსონში საგუტერ-ისა კრება მოხდა გერობას და ურთა-საყურადღებო საგარეუ ჰქონდა სჯა. ერთმა კრებაზე დამარტუაიანამ წინა-

დადება შეიტანა, ვიშუამდგომლოთ მთავრობის წინაშე, რომ სასოფლო-სასაწყობელში ყმაწვილების მიმა-რება საუღლებლოდა გუზბალს ყვე-ლა გლესობა. ამის შესრულება სწო-ლად შესაძლებელია, ამბობდა ამ წინა-დადების შემტარი, რადგან სასოფლო-საწყობის მიხედვით იქნება და უაღ-ღებობის გამო ყმაწვილების უკან დაბრუნება აღარ დაეკვირდება. რამ-დენიმე მზახანი წინააღმდეგ ამის შეწყინებისა და ამტკიცება, გერე-ჯერობით აღრეა საუღლებლო სწავ-ლების შემოღება. თავის არხის და-საბრუნებლად წინააღმდეგი მზახნი იმას ამი ბედენ, რომ გერე სასტატის-ტიკო ცნობები შეეკრიბოთ, შეიკუ-ყოთ, მართლა დაიტყვს სასოფლო-სა-წყობის მიხედვით მსკეობითა ყმა-წვილებს, თუ არაო—და მერე ვითო-ვით, სადაც გერე არს, რომ ჩემნი განაწინე დაეცემოდნო. რადგან ბა-ის და კამათობა ძლიერ გავრძელდა, კრების თავმჯდომარეს დაეცა სხვა, ამ საგანზე ლაპარაკი ვევათოთ და საგუტერი გამოგობას დაევალოთ, რომ შემდეგ კრებისთვის რიგინანი მო-ხსენება შეიშუშავს ამის შესახებ და წამოგვიდგინოს განსახილველოდა, თავმჯდომარის ვაზს ეყვ; უყარეს და მიღებულ იქნება.

— სამხრეთ რუსეთის საიმპერატო-რო სამეურნო საზოგადოებასა და სხვა რამდენიმე სხვა საფორუტო სა-ზოგადოებას განსჯება აქეთ, პარის საწყობები გამართონ სხვა-და-სხვა ქა-ლექში. ამით მსურთ დაეპარა იმ შემამულუტსკომლენიც იქეთუბული არანი შემოღობამდე გპკო ოან ხო-ლმე თავიანთი მოსავლი ძლიერ იავ-ფასიდა, და მეთრის მხრით გაქირებულს ხალხსაც შეშვებო მისცე, რომ პი-რამ ფასად იყიდონ ხოლმე პური გა-ზაბებულზე.

— Виш. Вѣст. — ში დაბეჭდილი შემდეგი ბრძანება ადგილობრივი მთა-ვარობათმელის ვილნოსი, კოვნოსი და გრაბოვის გუბერნატორისაგან: „ამას წინად გაუწყეთ ის ფრად სა-მწუხარო ამბავი, რომ ხალხი იყრება და ამერიკაში მიდის დასასაზღებლად. ცხადია ამასთანავე ის გაგრძობდა, რომ უშარბრეს მიხეში ამ არასახი-ბოფინო ამბოს ავეტტები არიან, რომ მენიცი თაიანთის სარგებლობასა-თვის ხალხს აქეზებენ და პარაყვეენ სხვა-და-სხვა ფარეს დაბრეგებლად მო-ტყუებთ. რადგან საქარია, რომ რაც შეიძლება ზალე მოეღებს ბოლო ხალ-ხის აწარის მოძრაობას, ამიტომ ვაე-ვალითა და ამარტუაიანამ წინა-და-სა-საყურადღებო საგარეუ ჰქონდა სჯა. ერთმა კრებაზე დამარტუაიანამ წინა-

მავს წინად ხერსონში საგუტერ-ისა კრება მოხდა გერობას და ურთა-საყურადღებო საგარეუ ჰქონდა სჯა. ერთმა კრებაზე დამარტუაიანამ წინა-

